

ŚLADAMI
GLIWICKICH
ŻYDÓW

spotkania dla młodzieży

ŻYCIE RELIGIJNE

Judaizm jest najstarszą monoteistyczną religią na świecie, sięgającą X w. p.n.e., a ukształtowaną ostatecznie 2000 lat przed Chrystusem. Opiera się na wierze w jednego Boga, który objawił się prorokom i przekazał swoje prawa narodowi Izraela.

Żydzi wierzą w jednego Boga (Jahwe), który jest wszechmocny, wszechwiedzący i nieskończenie sprawiedliwy, a najważniejszym tekstem judaizmu jest Tora, czyli pierwsze pięć ksiąg Biblii (Pięcioksiąg Mojżeszowy). Zawarto tam prawa, nakazy i zakazy, według których Żydzi powinni żyć. Wśród nich jest Dekalog - 10 przykazań, które stanowią podstawę moralności żydowskiej, a później stały się fundamentem także dla chrześcijaństwa.

Szabat (szabas) to w judaizmie ostatni dzień tygodnia, poświęcony modlitwie, rodzinie i odpoczynkowi. Trwa od zachodu słońca w piątek do zachodu słońca w sobotę. Kolacja szabatowa jest najbardziej uroczystym posiłkiem tygodnia.

Synagoga (bożnica, bóżnica, szul), czyli żydowski dom modlitwy jest też miejscem zebrań gminy żydowskiej. Nabożeństwo prowadzi kantor (chazan, śpiewak synagogałny), a kazanie wygłasza rabin (rabi, rabbi - 'mój nauczyciel'). Synagoga nie jest świątynią (domem Boga) w rozumieniu chrześcijańskim, obok funkcji religijnej i społecznej jest także ośrodkiem życia kulturalnego Żydów.

Cmentarze (kirkuty) są przez Żydów traktowane ze szczególnym szacunkiem - tam zmarli oczekują na przyście Zbawiciela. Zakazane jest otwieranie grobu w celu pochowania w nim kolejnej osoby, a ekshumacje są dopuszczalne jedynie w ściśle określonych przypadkach.

Cmentarze stanowią także istotny element kształtowania tożsamości. Żydowskie nagrobki - macewy, czyli stele nagrobne, bywają dziełami sztuki. Znajdujące się na nich płaskorzeźby mają znaczenie nie tylko dekoracyjne, ale również symboliczne. Ich elementy określają cechy zmarłego, mogą stanowić alegorię jego imienia, bądź odnosić się do jego rodu. Od wieków, zgodnie z tradycją, odwiedzający żydowskie cmentarze kładą na macewach drobne kamyczki.

Na przestrzeni dziejów, wraz ze zmianami społecznymi, zmieniał się również stosunek ludzi do wiary. Proces ten dotyczył także Żydów w Europie Zachodniej i Środkowej, którzy na przełomie XVIII i XIX wieku poddawali się tzw. *haskali* - prądowi filozoficznemu zakładającemu pozostanie przy wierze przy jednoczesnej asymilacji kulturowej.

W efekcie, w XIX wieku próżno było szukać na górnośląskich ulicach ludzi odzianych w tradycyjne stroje - chałaty, czapki i kapelusze i noszących charakterystyczne brody i pejsy. Elementy te pozostały jednak obecne w życiu Żydów ortodoksyjnych mieszkających w Europie Wschodniej.

PATRONAT
PREZYDENT MIASTA GLIWICE
KATARZYNY KUCZYŃSKIEJ-BUDKI

MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
W GLIWICACH

GLIWICE
Przyszłość jest tu

Forum
Dialogu.